3 ـ رەتكى ورتالىقتىڭ شىنجياڭ قىزمەتى جۇنىندەگى ئىككىنچى ئاجلىسىنىڭ رۇھىن ئۈيرەنەيلىك، دايەكتىلەندۈرەيلىك جاڭا داۋىردەگى جۇڭگوچا سوتسىيالىستىك شىنجياڭ قۇرۇلۇشىنايلىق

100 جىلدىق كۈرەس جولىندا جاڭا ساپارغا اتلانايلىق

كەڭەيتىپ وقۇ

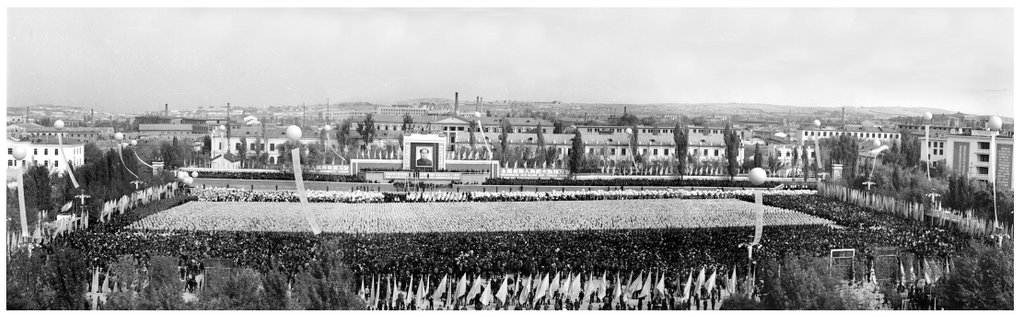

ۋرىمجىدەگى ئار ۋلت بۇقاراسى جىنالىس وتكۈزۈپ جانە سالتاناتتى ئىجۇرىس ئىجۇرىپ، جاڭا جۇڭگو قۇرۇلغاندىغىنىڭ 26 جىلدىغىن جانە ئاۋتونومىيالى رايون قۇرۇلغاندىغىنىڭ 20 جىلدىغىن قىزۋ قۇتتىقتادى.

1974 ـ جىلى

1 ـ ايدا مەملەكەتتىك نەگىزگى قۇرۇلىس كومىتەتى، مەملەكەتتىك جوسپار كومىتەتى بەيجىڭدە وڭتۇستىك شىنجياڭ تەمىر جولى سەلبەستىك ئاجلىسىن اشتى. وڭتۇستىك شىنجياڭ تەمىر جولى قۇرۇلىسى باستاپ سالىندى.

8 ـ ايدا تيانشان مايتاۋ ـ كۇشار تاس جولى قۇرۇلىسى باستاپ سالىندى.

9 ـ ايدىڭ 29 ـ كۈنى «شىنجياڭ گازىتى» ئاۋتونومىيالى رايوندىغى تۇڭغىش رەتكى وسى زامان حىمىيالىق تىڭايتقىش زاۋودى ـــ شىنجياڭ اسكەرى رايونى ئوندىرىس ـ قۇرۇلىس بىڭتۇانى حىمىيالىق تىڭايتقىش زاۋودىنىڭ وندىرىسكە قوسلىغاندىغىن حابارلادى. جىلىنا 68 مىڭ تونىا سىنتەزدىك امىياك، 130 مىڭ تونىا ۋرەا ئوندىردى.

11 ـ ايدا ئاۋتونومىيالى رايوندىق پارتكوم «شىنجياڭ ۋىيغۇر ئاۋتونومىيالى رايونىنىڭ 1976 ـ جىلدان 1985 ـ جىلغا دەيىنگى حالىق شارۋا-شلىغىن دامىتۇ جوبا باغدارلاماسىن (جوبا نۇسقاسى)» باسقارىپ، جاسادى.

1975 ـ جىلى

1 ـ ايدا ئاۋتونومىيالى رايوندىق پارتكوم تۇراقتى كومىتەت ئاجلىسىن اشپ، دىڭ شياۋپىڭنىڭ جاپپاي وڭاۋ جونىندەگى ۋندەۋىنە ئۇن قوسپ، 30 مىڭنان استام كادردى اۋدان، قالاغا جانە تۇان، الاڭغا ىشكەرىلەي بارىپ وڭاۋ جۇرگىزۇگە شىعارىپ، ونەركاسىپ، اۋىل شارۋاشلىغى ئوندىرىسىن قالپىنا كەلتىردى جانە دامىتتى.

5 ـ ايدىڭ 24 ـ كۈنى ئاۋتونومىيالى رايوندىق پارتكوم شىنجياڭ ۋىيغۇر ئاۋتونومىيالى رايوندىق تىڭ يگەرۋ باس مەكەمەسىن قۇرۇدى ۋىعاردى. تىڭ يگەرۋ باس مەكەمەسىنىڭ مىندەتى "تەكسەرۋ، زەرتتەۋ ـ جۇرگىزۇ، تاجرىيبەلەردى قورىتىندىلاۋ، احۋال ۋىعسۇ، ماسەلەلەر-دى اڭىس ەتۇ بولدى".

10 ـ ايدىڭ 1 ـ كۈنى شىنجياڭ ۋىيغۇر ئاۋتونومىيالى رايونى قۇرۇلغاندىغىنىڭ 20 جىلدىغى، جۇڭگو كومۇنىستىك پارتياسى ورتالىق كومىتەتى ساياسي بيۇروسىنىڭ مۇشەسى، مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ ورىنباسار زۇڭلىي چىن شىليان ورتالىقتىڭ ۋاكىلدەر ۋىيرمەسىن باستاپ، قۇتتىقتاي كەلدى. ۋرىمجىدەگى ئار ۋلت بۇقاراسى جىنالىس وتكۈزۈپ جانە سالتاناتتى ئىجۇرىس ئىجۇرىپ، جاڭا جۇڭگو قۇرۇلغاندىغىنىڭ 26 جىلدىغىن جانە ئاۋتونومىيالى رايون قۇرۇلغاندىغىنىڭ 20 جىلدىغىن قىزۋ قۇتتىقتادى.

1976 ـ جىلى

1 ـ ايدىڭ 2 ـ كۈنى مەملەكەتتىك كەڭەس حۇجات ئىتۇسرىپ، شىحزى ايماعىن، سونداي ـ اق شىحزى قالاسىن قۇرۇدى بەكتىتتى.

1 ـ ايدىڭ 8 ـ كۈنى جۇڭگو كومۇنىستىك پارتياسى ورتالىق كومىتەتىنىڭ ورىنباسار ئىتوراعاسى، مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ زۇڭلىيى، مەملەكەتتىك ساياسي كەڭەستىڭ ئىتوراعاسى جوۋ ىنلاي قايتىس بولدى. بۇكىل شىنجياڭداعى ئار ۋلت حالقى توتەنشە قايعىردى، ئاۋتونومىيالى رايوندىق پارتكوم حالق باقشاسىندا ازا ئىبلدىرۇ سالتىن وتكىزدى، كوپتەگەن مەكەمە ـ ورىندار وزدىكتەرىنەن ئىتۇرلى ازا ئىبلدىرۇ قىيمىلـ دارىن وتكىزدى.

9 ـ ايدىڭ 9 ـ كۈنى جۇڭگو كومۇنىستىك پارتياسى ورتالىق كومىتەتىنىڭ ئىتوراعاسى، ورتالىق اسكەرى ىستەر كومىتەتىنىڭ ئىتورا-عاسى، مەملەكەتتىك ساياسي كەڭەستىڭ قۇرمەتتى ئىتوراعاسى ماۋ زىدۇڭ بەيجىڭدە قايتىس بولدى. ئار ۋلت حالقى قاباعات قايعىرىپ، ازا ئىبلدىرۇ قىيملىن وتكىزدى. 9 ـ ايدىڭ 18 ـ كۈنى ئاۋتونومىيالى رايوندىق پارتكوم حالق الاڭىندا ازا ئىبلدىرۇ جىنالىسىن وتكىزدى.

10 ـ ايدىڭ 6 ـ كۈنى پارتيا ورتالىق كومىتەتى "تورتتىك توبە" كەرى توڭكەرىستىك توپتى تالقاندىپ، "مادەنىيەت زور توڭكەرد-سىن" ايقاتاتتى.

كەڭەيتىپ وقۇ

2 ـ ايدىڭ 10 ـ كۈنى ئاۋتونومىيالى رايون بىڭتۇاننىڭ وڭتۇستىك شىنجياڭ تەمىر جولىن ۋستىنە الىپ سالۇىن بەكتىتتى. 4 ـ ايدىڭ 15 ـ كۈنى بىڭتۇان تەمىر جول ينجەنەرياسى قولباسشىلىق شتابىن قۇردى. 4 ـ ايدا وڭتۇستىك شىنجياڭ تەمىر جولىنىڭ تۇرپاننان كورلاعا دەيىنگى بولىگى قۇرىلىسى باستاپ سالىندى.

تەمىر جول اسكەرلەرى تەڭىز دەڭگەيىنەن بىيىك ورىندا، قايقاڭ جولداردا كوپىر سالىپ، رەلىس توسەۋدە.

10 جىل جاپالى شايقاس جۇرگىزۇ ارقىلى مايتاۋ ـ كۇشار تاس جولىندا 1983 ـ جىلى 9 ـ ايدا تۇتاس لەنيا بوينشا ئاۋتوكولىك قاتىناپ، وڭتۇستىك شىنجياڭنان سولتۇستىك شىنجياڭعا دەيىنگى مىڭ كىلومەترگە جۇىق جول 562 كىلومەترگە قىسقاردى.

مايتاۋ ـ كۇشار تاس جول قۇرىلىسشىلارى جالاما قۇزدا ورمەلەپ جول سالۇدا.

8 ـ ايدىڭ 1 ـ كۈنى شىنجياڭ ۋىيغۇر ئاۋتونومىيا-لى رايوندىق تىڭ يگەرۋ باس مەكەمەسى رەسمي جۇمىس باستادى. تىڭ يگەرۋ باس مەكەمەسى قۇرىلـ-عاننان كەيىن ئارقايسى ايماق ـ وبلىستاردا تىڭ يگەرۋ مەكەمەسى تەركەس ـ تىركەس قۇرىلدى.

10 ـ ايدىڭ 22 ـ كۈنى ۋرىمجىدەگى ئار ۋلت اسكەر-لەرى مەن حالقى سالتاناتتى قۇتتىقتاۋ جىنالىسىن وتكىزىپ، "تورتتىك توبەنىڭ" پارتيانىڭ بىلىگىن تارتىپ الۇعا ۋرىنعان قاسكۇنەمدىگى تالقاندالعان ۋلى جەڭىستى قۇتتىقتادى.

«شىنجياڭ گازىتىنىڭ» ۋرىمجىدەگى ئار ۋلت اسكەرلەرى مەن حالقىنىڭ سالتاناتتى قۇتتىقتاۋ زور جىنالىسىن وتكىزگەندىگىن حابارلاعان بەتى.

1976 ـ جىلى 9 ـ ايدىڭ 18 ـ كۈنى ئاۋتونومىيا-لى رايوندىق پارتكوم حالق الاڭىندا ازا ئىبلدىرۇ جىنالىسىن وتكىزدى. بۇل «شىنجياڭ گازىتىنىڭ» حابارلاعان بەتى.

ئۈرى ىستەر ەستەلگى ⑲

□ ئاۋتونومىيالى رايوندىق پارتكوم پارتيا تاريخى جانە حۇجات زەرتتەۋ مەكەمەسى بەرگەن
□ انار بۇلت / شىنجياڭ گازەتىنىڭ ئىتلىشسى فان حۇڭي رەتتەگەن
□ سۇرەتتەردى رەتتەگەن / جوبالاعان لياڭ ۋي

(باسى 5 ـ بەتتە)

"تۇرمىستاعى وزگەرىستەردى شىن مانىندە سەزىنگەن ئاۋلداستار پارتيا ورتالىق كومىتەتىنە حات جازۋدى ويلادى". سول كەزدە ورىنـ-باسار ئاۋل باستىعى بولىپ ىستەگەن ازەز ئىتومۇر بىلاي دەپ ەسكە الادى: 1993 ـ جىلى بۇكىل ئاۋلداعى دىقاندار جىنالىس وتكىزىپ، ئىتوراعا ماۋ جۇشي دۇنيەگە كەلگەندىگىنىڭ 100 جىلدىغىن سالتاناتپەن ەسكە الۇ قارساڭىندا، كوپشىلىك پارتيا ورتالىق كومىتەتىنە حات جازىپ، بۇگىنگى تۇرمىستاعى وزگەرىستەردى مالىم-دەپ، پارتياعا دەگەن العىس سەزىمىن ئىبلدىرۇدى ۋسىندى.

"كوپشىلىك پارتيا ورتالىق كومىـ-تەتىنە حات جازۋعا مەنى كورسەتتى".

حاتتىڭ مازمۇنى 78 جاستاعى ازەز قار-يانىڭ ەسىندە ئالى بار ەكەن: مالـ-مەت، باس شۇجي، ئىبزدىڭ قازىرگى تۇرمىسىمىز ەرەكشە جاقساردى، دىقاندار جاڭا ۋىلەردە تۇرادى، ئۇي ـ ئۇيدىڭ بارىندە ارتىق استىق بار، تە-لەۋىزور كورە الادى، بالالار ۋەلوسى-پەدپەن وقۇعا بارادى.

كوپ وتپەي ئاۋلداستار جاۋاپ حات تاپسىرىپ الىپ، پاقتاكلا ئاۋلى تاعى دا دۇمانعا بولەندى. باس شۇجي جياڭ زىمين حاتىندا ئاۋلداستاردى ۋلتتار ىنتىماعىن كۇشەيتىپ، ەكونومىكا-نىڭ دامۇىن تەزدەتىپ، مەكەندەرىن گۇلدەنىپ ـ كوركەيگەن سوتسىياليستىك جاڭا ئاۋل ـ قىستاق ەتىپ قۇرىپ شعۇعا جىگەرلەندىردى.

بۇگىنده وسى ەكى باعالى جاۋاپ حات 100 جىلدىق قاشقار سارايىندا ادام-دارىدىڭ قۇرمەتپەن كورۇى ئۇشىن كورمەگە قويىلعان. حاتتا پارتيا ورتالىق كومىتەتىنىڭ شىنجياڭداعى ئار ۋلت بۇقا-راسىنا دەگەن شىنايى قامقورلىعى شوعىر-لانىپ، پاقتاكلا ئاۋلىنداعى ئار ۋرپاق ادام-دارىدى قىزىل گەندى جالعاستىرىپ، كورىك-تى مەكەن قۇرۇعا جىگەرلەندىرىلگەن.

پارتيانىڭ مەيىرىن ۋمتپاي، تاپسىرمانى ەستە بەرىك ساقتاپ، دوڭگەلەك داۋلەتتىلىككە ۋمتىلدى

4 ـ ايدىڭ باسىندا جەرگىلىكتى ۋكىمەتتىڭ ۋىيمداستىرۇىمەن، ابدۇعو-پۇر، ازەز قاتارلى ساقا پارتيا مۇشەلە-رى جاڭادان سالىنعان 100 جىلدىق قاشقار سارايىنا بارىپ، قاشقاردا 100 جىلدان بەرى تۇىلعان زور وزگەرىس-تەردى كورىپ، ەكسكۇرسيالادى. ساقا پارتيا مۇشەلەرى ەرەكشە تەبىرەنىپ: كومۇنىستىك پارتيا بولماسا، قازىرگى باقىتتى تۇرمىسىمىز بولماس ەدى. پارتيا-عا ىلەسۇ بەكىممىز ونان ارى نىعايا ئىتۇستى، قىزىل گەندى ۋرپاقتان ـ ۋر-پاققا جالعايمىز، ـ دەپ جابال دەستى.

قازىر پاقتاكلا ئاۋلى الىس ـ جۇىققا اتى ايگىلى كۇرىش وندىرەتىن جەرگە اينالىپ وتىر، ئاۋل وندىرگەن ئالسز ئىسلتىلى كۇرىش بازاردا ەرەك-شە ئوتىمدى. ئاۋل ـ قىستاق ساياحاتى دا جاندانىپ، كەدەي، مەشۇ بەت ـ بەينە تاريحقا اينالدى.

"كۇرىشتى ئاۋل، بۇلاقتى قىستاق" اتانعان يوقۇرقى قاقۇللا قىستاعى 30 نەشە جەردەگى وزگەشە بۇلاق كوزدە-رىنە سۇيەنە وتىرىپ، ئاۋل ـ قىستاق ساياحاتىن زور كۇشپەن دامىتىپ، بۇكىل ەل بوينشا 2 ـ توپتاعى ئاۋل ـ قىستاق ساياحاتى ئتۇيىندى قىستاقتا-رى قاتارىنا تاڭدالىپ، ئىسوزسىز، بارۇعا ئتيىستى ينتەرنەت جۇلدىزى بولدى. قىستاق كورىنىس وڭىرىنە اي-نالىپ، قىستاق تۇرعىنارى دا ساياـ-حاتتىڭ پايداسىن كوردى، شارۋالار شاتتىعى ساياجايىن، ەرەن بازار، حا-لىقتىق تۇسەلحانا اشىپ، بارعان ساين باقىتتى تۇرمىس كەشىرە باستا-دى.

پاقتاكلا ئاۋلىدىق پارتكومنىڭ شۇجيى لي دۇمين بىلاي دەپ تانىستىر-دى: سوڭعى جىلداردان بەرى بۇل ئاۋل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇ ستراتەگياسىن جاپپاي ىلگەرىلەتىپ، ئاربىر قىستاقتىڭ بايلىق باسىمدىعىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، باۋ ـ باقشالى ئاۋل، كورىنىس وڭىرىندەگى قىستاق، تۇتىنۇ ئتۇينى سندى ساياـ-حاتتى دامىتۇ وي جەلىسى بوينشا جەرگىلىكتى جاعدايعا قاراي ىستەپ، ئىبر قىستاقتا ئىبر كورىنىس، ئىبر قىستاقتا ئىبر كاسپ سالاسىن، ئىبر قىستاقتا ئىبر ەرەكشە ئونىم تۇلعالاپ، بارلىق قىستاقتا جارقىن تۇىينىدەر جا-رىققا شقتى.

يوقۇرقى قاقۇللا قىستاعىندا ئىتوراعا ماۋ جۇشيدىڭ شىن نقلاستى تاپسىرما-سى تۇتاس ئىبر قابىرعاعا جازىلىپتى. ادامدار تاپسىرمانى ەستە بەرىك ساقتاپ، ئىس ـ ارەكەتتەرىمەن قۇلشىنا امالياتتا ايگىلەپ، جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتىلىككە قاراي ۋمتىلۇدا.